

# ДЕМОГРАФСКИ АНАЛИЗ НА ОБЛАСТ РУСЕ 2016 - 2020 ГОДИНА

## ВЪВЕДЕНИЕ

Област Русе е разположена в Северна България и заедно с областите Велико Търново, Габрово, Разград и Силистра образуват Северен централен район (СЦР). Областта има площ от 2 803.41 кв. км. Състои се от 8 общини - Борово, Бяла, Ветово, Две могили, Иваново, Русе, Сливо поле и Ценово. Най-голямата община е Русе с административен център град Русе - най-голям град в СЦР и пети по големина в страната. Сред основните конкурентни предимства на област Русе е нейното стратегическо транспортно-географско разположение.

## НАСЕЛЕНИЕ И ДЕМОГРАФСКИ ПРОЦЕСИ

### Население в област Русе към 31.12. 2020 г.

Към 31 декември 2020 г. населението на област Русе е 212 729 души, което представлява 3,07% от общия брой на населението в България и нарежда областта на 12-о място в страната по този показател. През последните години в България се утвърди неблагоприятна тенденция за намаляване броя на населението, която е характерна и за област Русе. За периода 2016 - 2020 година населението постепенно намалява (табл. 1).

Мъжете са 103 521, а жените са 109 208 или на 1000 мъже се падат 1 055 жени при средно 1 065 жени в национален мащаб. В сравнение с 2019 г. общото население на област Русе намалява с 2 748 души, като броят на мъжете намалява с 1 505, а този на жените с 1 243 (табл.1).

### НАСЕЛЕНИЕ НА ОБЛАСТ РУСЕ

(брой)

Област Русе	Общо		
	всичко	мъже	жени
Област Русе 2016 г.	223 489	109 192	114 297
Област Русе 2017 г.	221 336	108 150	113 186
Област Русе 2018 г.	218 556	106 679	111 877
Област Русе 2019 г.	215 477	105 026	110 451
Област Русе 2020 г.	212 729	103 521	109208

Таблица 1

по данни на НСИ

### ❖ Възрастова структура

Във възрастовата структура се наблюдава характерна тенденция за остаряване на населението, изразяваща се основно в нарастване дела на населението на 65 и повече навършени години. Процесът на демографското остаряване на населението, макар и с бавни темпове, продължава.

Към 31.12.2020 г. населението в област Русе (на 65 и повече навършени години) е 50 862 души, с относителен дял 23,91 % от общото ѝ население. Процесът на остаряване е по-силно изразен при жените отколкото при мъжете. Относителният дял на жените на възраст 65 и повече навършени години в общия брой на женското население в областта към края на 2020 г. е 28,12%, а на мъжете 9,47%. Тази разлика се дължи на по-високата смъртност при мъжете и като следствие от нея е по-ниската средна продължителност на живота при тях.

Средната продължителност на предстоящия живот на населението в област Русе за периода **2016 - 2020 г.** е: общо – 74,5 години, мъже – 71 години, жени – 78,1 години. Към 31.12.2020 г. младото население от 0 – 14 години през 2020 г. е 27 253, и съставлява 12,81 % от общия брой население. Относителният дял на децата до 0 до 14 години е незначително нараснал спрямо 2019 г., когато е бил 12,76% от общия брой население. (табл. 2).

**НАСЕЛЕНИЕ ЗА ПЕРИОДА 2016 - 2020 ГОДИНА ПО ВЪЗРАСТ И ПОЛ ДО 15 И НА 65 И ПОВЕЧЕ НАВЪРШЕНИ ГОДИНИ В ОБЛАСТ РУСЕ**

(брой)

област Русе	Възраст	Общо	Мъже	Жени	Отн. дял общо
2016 г.	<b>0 - 14</b>	<b>28 042</b>	<b>14 528</b>	<b>13 514</b>	<b>12,54</b>
	65 +	50 818	20 449	30 369	22,73
2017 г.	<b>0-14</b>	<b>27 987</b>	<b>14 528</b>	<b>13 459</b>	<b>12,64</b>
	65+	50 887	20 432	30 455	23,00
2018 г.	<b>0-14</b>	<b>27 875</b>	<b>14 450</b>	<b>13 425</b>	<b>12,75</b>
	65+	50 583	20 400	30 583	23,14
2019 г.	<b>0-14</b>	<b>27498</b>	<b>18988</b>	<b>17573</b>	<b>12,76</b>
	65+	51264	20521	30743	23,79
2020 г.	<b>0-14</b>	<b>27253</b>	<b>14151</b>	<b>13102</b>	<b>12,81</b>
	65+	50862	20156	30706	23,91

**Таблица 2**

**по данни на НСИ**

Тенденцията при остаряване на населението води до промени в неговата основна възрастова структура - под, в и над трудоспособна възраст. Влияние върху съвкупностите на населението в и над трудоспособна възраст оказват както застаряването на населението, така и законодателните промени в определянето на възрастовите граници при пенсиониране.

Населението в трудоспособна възраст в област Русе към края на 2020 г. наброява 126 168 души (табл. 3), или 59,31% от общия брой. В сравнение с 2019 г., когато броят на трудоспособното население е наброявал 127 520 души, намалението е с 1,06%. Над трудоспособна възраст са 57 479 лица (27,02%), а под трудоспособна възраст – 29 082 лица (13,67%)

## НАСЕЛЕНИЕ ПОД, В И НАД ТРУДОСПОСОБНА ВЪЗРАСТ В ОБЛАСТ РУСЕ

(брой)

Години	Възrastови групи		
	под трудоспособна възраст	в трудоспособна възраст	над трудоспособна възраст
2016 г.	29 770	134 243	59 476
2017 г.	29 814	132 163	59 359
2018 г.	29 640	129 962	58 954
2019 г.	29 374	127 520	58 583
2020 г.	29 082	126 168	57 479

**Таблица 3**

*по данни на НСИ*

### ❖ Териториално разпределение на населението

Към края на 2020 г. населените места в област Русе са 83 - 9 градове и 74 села.

Населението в градовете на областта към 31.12.2020 г. наброява 162 914 души и представлява 76,58% от общия брой. В сравнение с предходната година лицата, живеещи в градовете на област Русе намаляват с 5605, а в селата се увеличава с 2857 лица (табл. 4). В областния център град Русе в края на годината живеят общо 135 440 лица, от които 65 269 мъже и 70 171 жени. В сравнение с 2019 г. населението на града намалява. Към 31.12.2020 г. най-голям брой население е съсредоточен в община Русе, където живеят 153 833 лица, или 72,14% от общия брой за областта. В градовете Русе и Мартен живеят 139 249 лица или 90,51% от общото население на общината. Най-малка по брой на населението е община Ценово, в която живеят 4 740 лица, или 2,23% от общото население на област Русе.

В края на 2020 година в област Русе има 9 столетници - 4 жени и 5 мъже.

### НАСЕЛЕНИЕ КЪМ 31.12. В ОБЛАСТ РУСЕ ПО МЕСТОЖИВЕЕНЕ И ПОЛ

(брой)

област Русе	всичко	В градовете			В селата		
		всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
област Русе 2016 г.	<b>223489</b>	<b>173 505</b>	84 546	88 959	<b>49 984</b>	24 646	25 338
област Русе 2017 г.	<b>221 336</b>	<b>172 312</b>	83 979	88 333	<b>49 024</b>	24 171	24 853
област Русе 2018 г.	<b>218 556</b>	<b>170 634</b>	83113	87521	<b>47 922</b>	23 566	24 356
област Русе 2019 г.	<b>215 477</b>	<b>168519</b>	81932	86587	<b>46958</b>	23094	23864
Област Русе 2020 г.	<b>212729</b>	<b>162914</b>	78900	84014	<b>49815</b>	24621	25194

**Таблица 4**

*по данни на НСИ*

### Раждаемост

През 2020 година броят на живородените деца в област Русе е 1 505 и в сравнение с предходната година броят на живородените намалява с 3 деца или с 0,20% .При разпределението на броя живородени по общини, водеща е община Русе (табл. 5).

## ЖИВОРОДЕНИ В ОБЛАСТ РУСЕ ПО ОБЩИНИ

	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
<b>Област Русе</b>	<b>1772</b>	<b>1688</b>	<b>1687</b>	<b>1508</b>	<b>1505</b>
Борово	32	24	28	22	29
Бяла	90	96	86	85	66
Ветово	102	103	100	99	90
Две могили	61	51	55	46	64
Иваново	39	56	38	43	40
Русе	1 332	1 224	1263	1104	1132
Сливо поле	83	94	91	77	52
Ценово	33	40	26	32	32

*Таблица №5*

*по данни на НСИ*

## ЖИВОРОДЕНИ ПРЕЗ 2020 Г. ПО ОБЩИНИ И ВЪЗРАСТ НА МАЙКАТА

(Брой)

Области <b>Общини</b>	Общо	Възраст на майката							непоказана
		под 20	20 - 24	25 - 29	30 - 34	35 - 39	40 - 44	45 +	
<b>Русе</b>	<b>1505</b>	<b>109</b>	<b>252</b>	<b>457</b>	<b>421</b>	<b>208</b>	<b>53</b>	<b>5</b>	-
Борово	29	3	7	11	7	1	-	-	-
Бяла	66	11	20	16	16	3	-	-	-
Ветово	90	24	27	22	9	8	-	-	-
Две могили	64	9	20	20	10	3	2	-	-
Иваново	40	5	8	13	7	6	1	-	-
Русе	1132	43	151	347	357	182	47	5	-
Сливо поле	52	7	13	19	19	8	3	-	-
Ценово	32	7	6	9	7	2	1	-	-

*Таблица №6*

*по данни на НСИ*

Всяка втора жена в област Русе, станала майка през 2020 г. попада във възрастовата група 25 – 34 навършени години. От всички родили през 2020 година 7,23 % нямат навършени 20 години при 6,56% за 2019 година. Родилите жени на възраст 45+ през 2020 година в областта са 5 (0,33 %) и са увеличени в сравнение с 2019 година, когато са били 4.

**Коефициентът на обща раждаемост** в областта през 2020 г. е 7 на хиляда души население. През 2020 г. броят на живородените момчета в областта е 795 и надвишава този на живородените момичета 710 с 85 деца. На 100 живородени момчета се падат 89 момичета. През 2019 г. броят на момчетата е надвишавал броя на момичетата с 94 деца (801 момчета и 707 момичета). За периода 2016 – 2020 година най – много живородени деца има през 2016 година 1 772 деца и тенденцията през последните три години е към намаление. В градовете коефициентът на обща раждаемост е 7,2 а в селата – 6,4 на хиляда. В сравнение с предходната година в градовете коефициентът е намалял с 0,9 на хиляда души население, а в селата с 0,8 (табл. 7).

**КОЕФИЦИЕНТ НА РАЖДАЕМОСТ В ОБЛАСТ РУСЕ И Р БЪЛГАРИЯ  
НА 1000 ДУШИ НАСЕЛЕНИЕ**

		2016	2017	2018	2019	2020
		Коефициент на раждаемост (‰)	Коефициент на раждаемост (‰)	Коефициент на раждаемост (‰)	Коефициент на раждаемост (‰)	Коефициент на раждаемост (‰)
Общо	Р БЪЛГАРИЯ	9,1	9,0	8,9	8,8	8,5
Общо	област Русе	7,9	7,6	7,7	6,9	7
В градовете	област Русе	8,2	7,6	8,0	7,1	7,2
В селата	област Русе	6,7	7,4	6,6	6,2	6,4

**Таблица №7**

*по данни на НСИ*

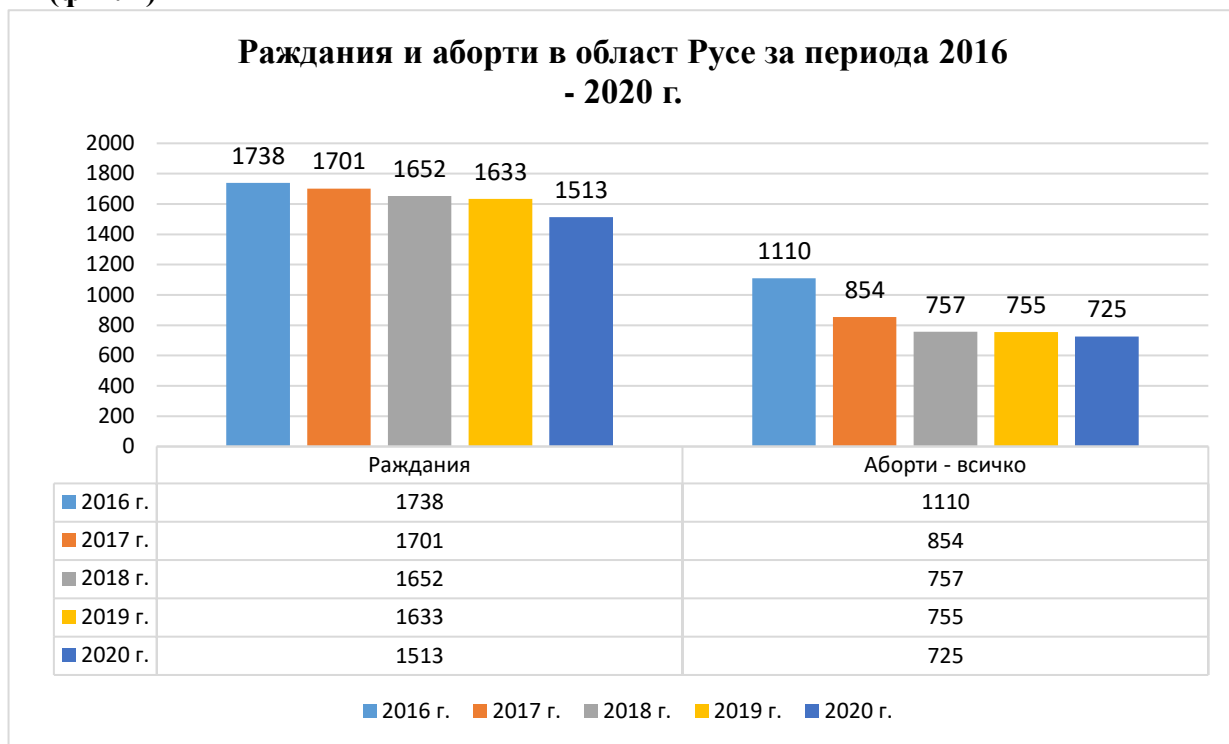
**Ражданията** през 2020 година в лечебните заведения на област Русе са 1513. В равнение с 2019 г. са намалели с 120 (1633). Извършените аборти през 2020 г. са 725, като в сравнение с 2019 г. са намалели с 30 (755) (фиг. 1). По структура абортите се разпределят на:

- спонтанни – 227 (31,31% от всички аборти) за 2020 г. и 208 (27,54%) за 2019 г.
- терапевтични, които биват:
  - ✓ **по желание на жената** – 2020 г. - 413 (56,97% от всички аборти) в сравнение с 2019 г. - 482 (63,84% от всички аборти)
  - ✓ **по медицински показания** – **85** (11,72%) в сравнение с 2019 г. 65(8,61%)

**Криминални аборти** няма регистрирани на територията на областта за периода 2016- 2020 година.

**Съотношението раждания към аборти** за 2020 година е 1/0,45 а през 2019 година е 1/0,55

(фиг. 1)



Върху раждаемостта съществено влияние оказват недостатъчната материална и жилищна осигуреност на семействата, снижаването на жизнения стандарт, високото ниво на безработица сред младите възрастови групи, намаляването и застаряването на фертилния контингент. Към 31.12.2020 г. броят на жените във фертилна възраст (15 - 49 години) е 42 488 и спрямо предходната година (когато са били 43 169) са намалели с 681. Тоталният коефициент на плодовитост е един от основните показатели, характеризиращи плодовитостта на жените. През 2020 г. коефициента на плодовитост е 1,34 като в градовете е 1,27 а в селата 1,58.

През 2020 г. средната възраст на майката при раждане на дете за област Русе е 29,3 години, а при раждане на първо дете – 27,5 години. В сравнение с предходната година е налице слабо спадане на средната възраст на родилките, когато е била 27,5 години и за първо дете е 24 години.

През 2020 г. са регистрирани 8 мъртвородени деца. За 2019 година техният брой е бил 5 (табл. 8).

#### МЪРТВОРОДЕНИ ДЕЦА В ОБЛАСТ РУСЕ

	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
	Мъртво родено	Мъртво родено	Мъртво родено	Мъртво родено	Мъртво родено
област Русе	11	5	10	5	8

Таблица №8

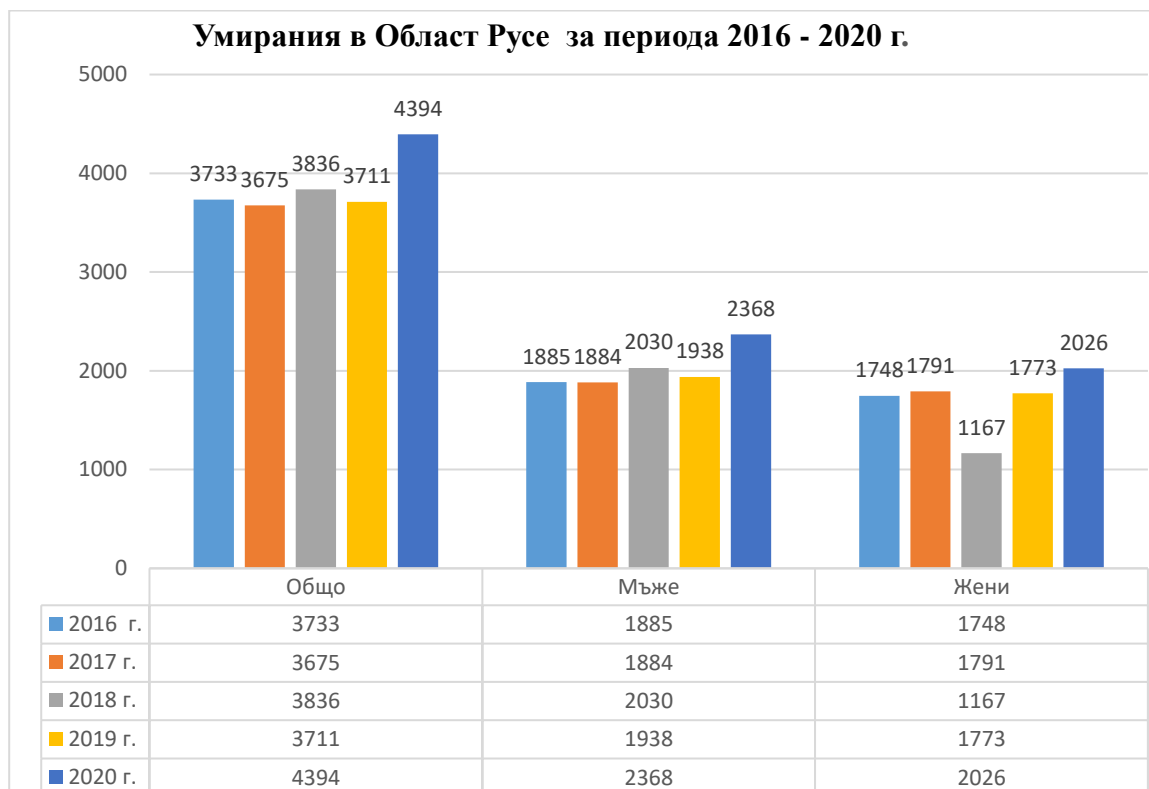
по данни на НСИ

### Смъртност – обща и детска смъртност.

#### ❖ Обща смъртност

През 2020 г. броят на умрелите лица в област Русе е 4394 (фиг. 2). От тях 2368 или 53,89%, са мъже, а 2026, или 46,11%, са жени. Съотношението по пол на умрелите лица е 855 жени на 1 000 мъже. В сравнение с предходната година броят на починалите в областта се повишава с 18,3%. Починалите в община Русе са 2830, или 64,41% от общия брой умрели за областта.

(фиг.2



по данни на НСИ

#### ▪ Коефициентът на обща смъртност

Коефициентът на обща смъртност през 2020 г. в област Русе е 20,5% и се повишава спрямо 2019 г. когато е бил 17,1 %. Смъртността сред мъжете (22,7%) продължава да бъде по висока в сравнение със смъртността сред жените(18,7%). На 1 000 жени умират 1 168 мъже. Продължават и силно изразените различия в смъртността сред градското и селското население. Коефициентът на смъртност в градовете на област Русе (14,01%) а този в селата (6,65%). Смъртността при лица до 14 навършени години през 2020 г. са 8 случая и бележи спад спрямо 2019 г. когато са били -14 случая. Сред умрелите през годината преобладават лицата на възраст 65 и повече навършени години - те са 3577 или 81,41% от общия брой. През 2019 г. те са били 3 075 и също заемат около 80 % от общия брой починали в областта.

#### ОБЩА СМЪРТНОСТ В ОБЛАСТ РУСЕ И РБ НА 1000 ДУШИ НАСЕЛЕНИЕ

Години	Област Русе			Р България
	Общо	Мъже	Жени	
2016 г.	16.5	18.0	15,0	15,1
2017 г.	16.5	17.3	15,7	15,5

2018 г.	17,4	18,9	16,0	15,4
2019 г.	17,1	18,45	16,05	15,5
2020 г.	20,5	22,7	18,7	18

Таблица №8

по данни на НСИ

### ❖ Детска смъртност

През 2020 г. умрелите деца на възраст до 1 навършена година са 3 и са с 6 по-малко от предходната година. Умрелите момчета са 1, а момичетата 2.



(фиг. 3)

по данни на НСИ

През 2020 г. коефициентът на детска смъртност в област Русе е 2‰ и спада спрямо предходната година, когато е бил 6‰. При момчетата смъртността е 1,3‰, а при момичетата – 2,8‰, (табл. 9).

### ДЕТСКА СМЪРТНОСТ ОТ 0 - 1 г. В ОБЛАСТ РУСЕ И РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НА 1000 ЖИВОРОДЕНИ ДЕЦА

Години	Област Русе			Р България
	Общо	Мъже	Жени	
2016 г.	6,8	5,4	8,2	6,5
2017 г.	9,5	11,9	6,6	6,4
2018 г.	5,9	4,12	1,77	5,8
2019 г.	6	1,3	7,1	5,6
2020 г.	2,0	1,3	2,8	5,1

Таблица 9

по данни на НСИ



## Естествен прираст

Разликата между живородените и умрелите представлява естественият прираст на населението. В ретроспективен план за доста дълъг период от време демографското развитие на област Русе се характеризира с отрицателен естествен прираст. През 2020 г. в резултат на отрицателния естествен прираст населението на областта намалява с 2748. Броят на мъжете намалява с 1505 а на жените - с 1243. Намалението на населението, изразено чрез коефициента на естествен прираст, за 2020 г. е минус 13,5%. Коефициентът на естествен прираст в градовете на област Русе е минус 10,8%, а в селата достига минус 22,8%.

	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Население	223 489	221 336	218556	215477	212729
в градовете	173 505	172 312	170634	168519	162914
в селата	49 984	49 024	47922	46958	49815
Живородени	1 772	1 688	1687	1508	1505
в градовете	1435	1321	1365	1212	1194
в селата	337	367	322	296	311
Умрели	3703	3675	3836	3711	4394
в градовете	2421	2425	2566	2521	2980
в селата	1282	1250	1270	1190	1414
от тях деца до 1 г.	12	16	10	9	3
Естествен прираст	-1931	-1987	-2149	-2203	- 2889
в градовете	-986	-1104	-1201	-1309	- 1786
в селата	-945	-883	-948	-894	-1103

**Таблица 10**

Показатели на 1000 души население	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Раждаемост	7,9	7,6	7,7	7,0	7,0
в градовете	8,3	7,7	8,0	7,2	7,2
в селата	6,7	7,5	6,7	6,3	6,4
Обща смъртност	16,6	16,6	17,6	17,2	20,5
в градовете	14,0	14,1	15,0	15,0	14,01
в селата	25,6	25,5	26,5	25,3	6,64
Детска смъртност	6,8	9,5	5,9	6,0	2,0
Естествен прираст	-8,1	-9,0	-9,8	-10,2	- 13,5
в градовете	-5,7	-6,4	-7,0	-7,8	-10,8
в селата	-18,9	-18,0	-19,8	-19,0	-22,8

**Таблица 11**

## Демографска ситуация в област Русе през 2020 г.

- Продължава неблагоприятната тенденция за намаляване броя на населението и неговото застаряване;
- Задълбочава се дисбалансът в териториалното разпределение на населението;
- Намалява броят на живородените деца и коефициентът на обща раждаемост;
- Увеличава се броят на умрелите лица и коефициентът на обща смъртност;
- Увеличава се средната продължителност на живот.

**Изводи:** Днешното демографско състояние на българското население е резултат от продължително действие на множество фактори и влияния. Една част от тях са свързани с общи тенденции в демографското развитие на европейските страни, други – със специфичните особености на историческото, икономическото и културно развитие на Република България. Влияние върху демографското развитие на населението оказват общите за развитите страни демографски процеси – намалена брачност и раждаемост, засилена урбанизация, както и специфичните за развиващи се страни и страни в преход, по-високи нива на смъртност и интензивна външна миграция. Необходимо е да се вземат мерки за ограничаване развитието на негативните демографски процеси. Мерките и дейностите са залегнали в Актуализирана Национална стратегия за демографско развитие на населението в Република България 2012 г. – 2030 г. Стратегията е основен документ, който формулира приоритетните направления и задачи в областта на демографската политика, насочени към забавяне темповете на намаляване на броя на населението с тенденция за стабилизирането му в дългосрочен план и осигуряване на високо качество на човешкия капитал, включващ хората с тяхното здравословно състояние, образование, квалификация, способности и умения. Балансираното демографско развитие на населението в страната ни е национален и социален приоритет от огромно значение, изискващ максимална концентрация на усилията и провеждане на активна, целенасочена и последователна правителствена политика, както и обединение и координиране на действията на органите на властта, институциите и структурите на гражданското общество на централно, регионално и местно ниво.

## БОЛЕСТНОСТ И ЗАБОЛЕВАЕМОСТ

**1. Общата заболяемост** по обръщаемост на населението към лечебните заведения дава представа за честотата и структурата на заболяванията поради което населението търси здравна помощ. Информацията за динамиката на общата заболяемост на населението, за нейната структура и за интензитета ѝ по възрастови групи е след представяне на годишните статистически отчети от лечебните заведения за болнична и извънболнична помощ. След 2001 г. поради липсата на адекватна система за контрол на медицинската информация в структурата и организацията на системата на здравеопазване, предоставената информацията не може да бъде достатъчно достоверна. Изключение от горното представлява статистиката за заболяемостта по обръщаемостта на населението към лечебните заведения по повод на заболявания, подлежащи на задължително съобщаване: инфекциозни болести, туберкулоза, злокачествени новообразувания и др.

❖ **Болестност** – Всички регистрирани заболявания през 2020 г. за област Русе в лечебните заведения за извънболнична помощ са 606665, което е 2 851,82 заболявания на 1 000 души от населението, като за 2019 г. регистрираните заболявания са били 643 028 и са 2984,19 заболявания на 1 000 души от населението. В сравнение с 2019 г. всичките регистрирани заболявания са намалели с 36 363 заболявания, а на 1000 души население намалението е с 132,37.

В структурата на болестността по класове болести в област Русе през 2020 г. водещи са болестите на органите на кръвообращението – с относителен дял 23,67 %. В сравнение с 2019 бележат лек спад. На второ място са болести на дихателната система - с относителен дял 14,78 % от всички регистрирани заболявания. Регистрирано е намаление с 2,2% спрямо 2019 г. На трето място са болести на костно мускулната система -10,56% от всички заболявания. Тук има повишение спрямо 2019 г с 0,54%. Следват болести на пикочо-половата система - с отн. дял 7,16% от всички регистрирани заболявания и болести на окото и придатъците му с отн. дял 5,78%

В област Русе за периода 2016 - 2020 година при болестността по класове болести най - голям относителен дял и водещо място заемат болестите на органите на кръвообращението те са в граници от 21,63 % до 23,88 % от всички регистрирани заболявания, като най- ниската стойност е през 2018 г., а най – високата е през 2019 г – 23,88%. Болестите на дихателната система за целия период са на второ място и са в граници от 14,78 % до 18,04 %, като най- ниската стойност е през 2016 г., а най – високата е през 2018 г. Другите класове болести в периода 2016 г. – 2020 г. нямат съществени разлики. (фиг. 4).

**Фигура 4**



❖ **Заболеваемост – Регистрираните новооткрити заболявания** през 2020 г. за област Русе в лечебните заведения за извънболнична помощ са 197 161, което е 926,81 на 1000 души, като за 2019 година новооткритите заболявания са били 224 254, което е 1040,73 на 1000 души от населението.

В структурата на заболеваемостта на населението по класове болести за 2020 г. в област Русе челно място заемат болестите на дихателната система с отн. дял 23,62% от всички регистрирани новооткрити заболявания в сравнение с 2019 г. има спад на относителния им дял (2019 г. – 28,2% ) На второ място са болестите на органите на

кръвообращението с отн. дял 10,51% (2019 – 10,2% ), като се наблюдава ръст с 0,31% в сравнение с 2019 г. С отн. дял 8,06% са болестите на органите на пикочо-половата система, в сравнение с 2019 г. има лек спад (2019 г 8,07 %) Болестите на костно-мускулната система са на четвърто място с отн. дял 7.99%. При тях има леко увеличение в сравнение с 2019 г., когато са заемали 7,92%. На пето място са болести на кожата и подкожната тъкан с отн. дял 6,7% .

За периода 2016 – 2020 г. болестите на дихателната система са с най – висок относителен дял през 2018 г. (31,20%), следвани по стойност през 2019 г. (28,20%) и най – нисък през 2020 г. (23,62%). Болестите на органите на кръвообращението заемат най – висок относителен дял през 2020 г. (10,51%) и най – нисък през 2018 г. (7,60%). При другите класове болести разпределението е подобно и е видно на фигура 5.

(фиг. 5)



## 2. Заболеваемост от някои болести, подлежащи на задължително съобщаване.

При анализа на заболеваемостта от болести, подлежащи на задължително съобщаване се откроява следния акцент: Инфекциозни болести - редица опасни заразни болести като детски паралич, дифтерия, петнист тиф, коремен тиф, малария, бруцелоза и др. са ликвидирани или сведени до единични случаи чрез имунизации или други превантивни мерки. Основен здравен проблем остават чревните инфекции (шигелози, салмонелози и вирусен хепатит „А”), някои въздушно-капкови инфекции (напр. грип), отделни рикетциозни инфекции (напр. марсилска треска).

❖ **Епидемиологични данни.** В област Русе през 2020 г. са регистрирани общо 8789 случая на остри заразни заболявания като са включени и 7409 случая на Covid – 19 (без грип и ОРЗ). През 2020 г. варицелата е водеща в структурата на ОИЗ (без грип и ОРЗ) – 913 случая, за сравнение с 2019 г. бележи спад, когато са били 1547 случая. Епидемиологичните показатели за отделните заразни болести са представени в табличен вид (табл. 10).

### ЗАБОЛЕВАЕМОСТ ОТ ИНФЕКЦИОЗНИ БОЛЕСТИ РЕГИСТРИРАНА В ОБЛАСТ РУСЕ 2016 - 2020 г.

Заболявания	2016 г.		2017 г.		2018 г.		2019 г.		2020 г.	
	Брой	на 100 000 души	Брой	на 100 000 души	Брой	на 100 000 души	Брой	на 100 000 души	Брой	на 100 000 души
Салмонелоза	63	27.92	37	16.56	30	13.55	56	25,99	39	18,33
Дизентерия - остра	1	0.44	0	0.00	0	0.00	2	0,93	0	0
Колиентерити	31	13.74	24	10.74	16	7.23	18	8,35	21	9,87
Гастроентерит, ентероколит	501	222.00	593	265.34	541	244.42	499	227,4	198	93,08
Вирусни хепатити	15	6.65	10	4.47	26	11.75	64	29,70	23	10,81
Туберкулоза	43	19.05	30	13.42	44	19.88	49	22,74	30	14,57
Скарлатина	152	67.35	71	31.77	107	48.34	68	31,56	30	14,1
Варицела	922	408.55	1980	885.95	610	275.60	1547	717,94	913	429,18
Ламблиоза (жиардиаза)	21	9.31	23	10.29	31	14.01	32	14,85	7	3,29
Рубеола	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0	0	0
Епидемичен паротит	2	0.89	5	2.24	0	0.00	1	0,46	3	1,41
Серозен менингит, вирусни енцефалити и менингоенцефалити	8	3.54	3	1.34	1	0.45	4	1,86	0	0
Антракс	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0	0	0
Марсилска треска	7	3.10	6	2.68	3	1.36	10	4,64	8	3,76
Лаймска болест	15	6.65	20	8.95	30	13.55	29	13,46	21	9,87
Бруцелоза	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0	0	
Други	199	88.18	253	113.20	327	147.74	219	101,63	7499	3525,14
<b>ВСИЧКО:</b>	<b>1980</b>	<b>877.37</b>	<b>3055</b>	<b>1366.96</b>	<b>1766</b>	<b>797.88</b>	<b>2598</b>	<b>1188,71</b>	<b>8789</b>	<b>4131,55</b>

**Таблица 10**

*Забележка: Данните са общо за "потвърден, възможен и вероятен" случай.*

*В ред други и всичко е включена сумата 7409 представляваща случаите на Covid -19*

### ❖ **Туберкулоза**

В област Русе през последните две години се наблюдава тенденция за намаляване на болестността (всички регистрирани заболявания) от активна туберкулоза. През 2020 г. са регистрирани 125 случая с активна туберкулоза всички форми (58,76 на 100 000 души), от които **97** са с активна туберкулоза на дихателните органи (45,6 на 100 000 души) и **28** с извънбелодробна туберкулоза (13,16 на 100 000 души). В сравнение с 2019 г. има увеличение, когато са били **98** регистрирани случаи с активна туберкулоза всички форми, от които **75** случаи с активна туберкулоза на дихателните органи.

Новооткритите случаи – заболяемостта от активна туберкулоза всички форми за 2020 г. са **31** (14,10 на 100 000 души) от които **22** случаи (10,34 на 100 000 души) са на

активна туберкулоза на дихателните органи. В сравнение с 2019 г. новооткритите заболявания са намалели, когато са били 45 случаи от активна туберкулоза всички форми и 31 случаи от активна туберкулоза на дихателните органи. През 2020 година новооткритите заболявания от извънбелодробна туберкулоза са с 6 по-малко от 2019 г..

**БОЛЕСТНОСТ ОТ ТУБЕРКУЛОЗА НА 100 000 ДУШИ,  
РЕГИСТРИРАНА В ОБЛАСТ РУСЕ  
ПРЕЗ ПЕРИОДА 2016 - 2020 г.**

	2016 г.		2017 г.		2018 г.		2019 г.		2020 г.	
	брой	на 100 000 души	брой	на 100 000 души	брой	на 100 000 души	брой	на 100 000 души	брой	на 100 000 души
Активна туберкулоза всички форми	112	50,11	103	46,54	99	45,30	98	45,48	125	58,76
Белодробна туберкулоза - всичко	89	39,82	87	39,31	81	37,06	75	34,81	97	45,6
Извънбелодробна туберкулоза - всичко	23	10,29	16	7,23	18	8,24	23	10,67	28	13,16

**ЗАБОЛЕВАЕМОСТ ОТ ТУБЕРКУЛОЗА НА 100 000 ДУШИ,  
РЕГИСТРИРАНА В ОБЛАСТ РУСЕ  
ПРЕЗ ПЕРИОДА 2016 - 2020 г.**

	2016 г.		2017 г.		2018 г.		2019 г.		2020 г.	
	брой	на 100 000 души	брой	на 100 000 души	брой	на 100 000 души	брой	на 100 000 души	Брой	на 100 000 души
Активна туберкулоза всички форми	28	12,53	41	18,52	28	12,81	45	20,88	31	14,10
Белодробна туберкулоза - всичко	22	9,84	34	15,36	24	10,98	31	14,39	22	10,34
Извънбелодробна туберкулоза - всичко	6	2,68	7	3,16	4	1,83	14	6,50	8	3,76

*Забележка: Данните са получени след обработка на годишните статистически отчети на лечебните заведения за болнична помощ.*

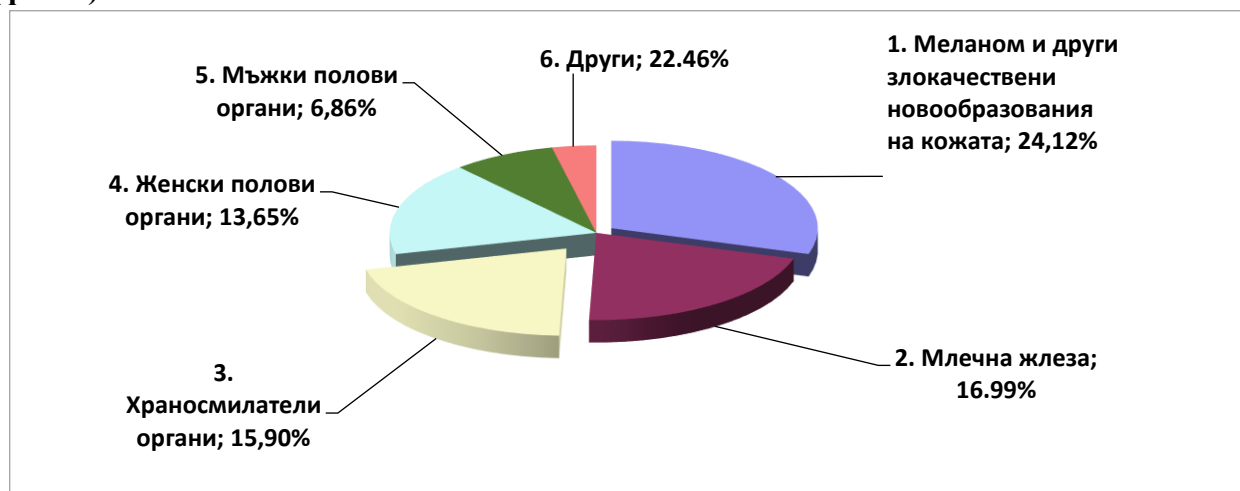
Тенденцията за намаляването на Туберкулозата през последните години се дължи на дейностите в изпълнение на Националната програма за превенция и контрол на туберкулозата и Програмите, финансирани от Глобалния фонд, насочени към активен скрининг сред най-уязвимите групи, активно издирване на контактните лица на болните

от туберкулоза и предоставяне на специфична химиопрофилактика за лечението на латентната туберкулозна инфекция. Запазва се високият относителен дял на пациентите с белодробна туберкулоза през последните години.

❖ **Злокачествени новообразувания** На територията на област Русе има разкрит Комплексен онкологичен център (КОЦ), в който пациентите се обхващат, регистрират, проследяват и лекуват от най - ранен стадий на заболяването. Центърът обслужва населението на три области – Русе, Разград и Силистра. По данни на КОЦ – Русе и след обработване на годишните статистически отчети, броят на регистрираните злокачествени новообразувания постепенно нараства спрямо предходните години. Данните посочени в анализа са само за болестност и заболеваемост в област Русе. През 2020 г. регистрираните злокачествени новообразувания за област Русе са 13 035, като от тях 1 105 са новооткрити случаи. Най – много са регистрираните случаи общо при мъже и жени с меланом и други злокачествени заболявания на кожата – 3 148 случая като от тях 197 са новооткрити. При жените най-разпространеното злокачествено новообразование е ракът на млечната жлеза. През 2020 г. с рак на млечната жлеза са регистрирани 2 218 заболявания от тях 138 са новооткрити. Злокачествените заболявания на женската половата система са 1 782 регистрирани заболявания, от тях 72 новооткрити и на трето и четвърто място по брой регистрирани заболявания следват заболявания на дебело черво 483 регистрирани и 39 новооткрити. При мъжете най разпространени злокачествени заболявания са меланом и други злокачествени заболявания на кожата – 1 524, от тях 106 новооткрити след тях са злокачествените новообразувания на храносмилателните органи 1 158 от тях 166 новооткрити (478 са на дебелото черво – 48 новооткрити); мъжки полови органи – 896, новооткрити 102 (710 са регистрираните заболявания на простата от тях 95 са новооткритите).

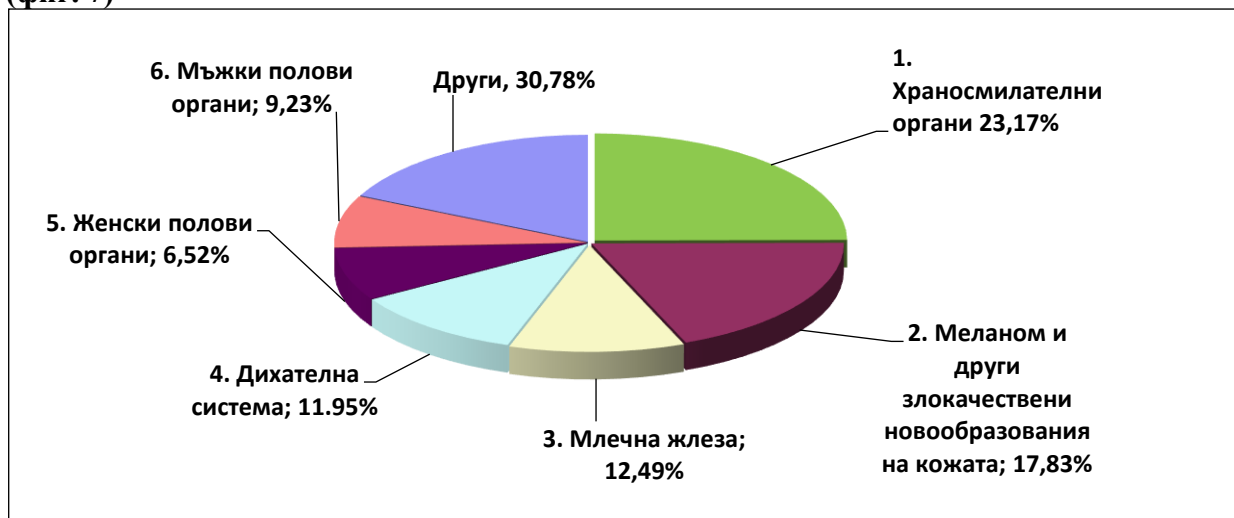
### Структура на болестността от злокачествени новообразувания според локализацията в област Русе за 2020 г.

(фиг. 6)

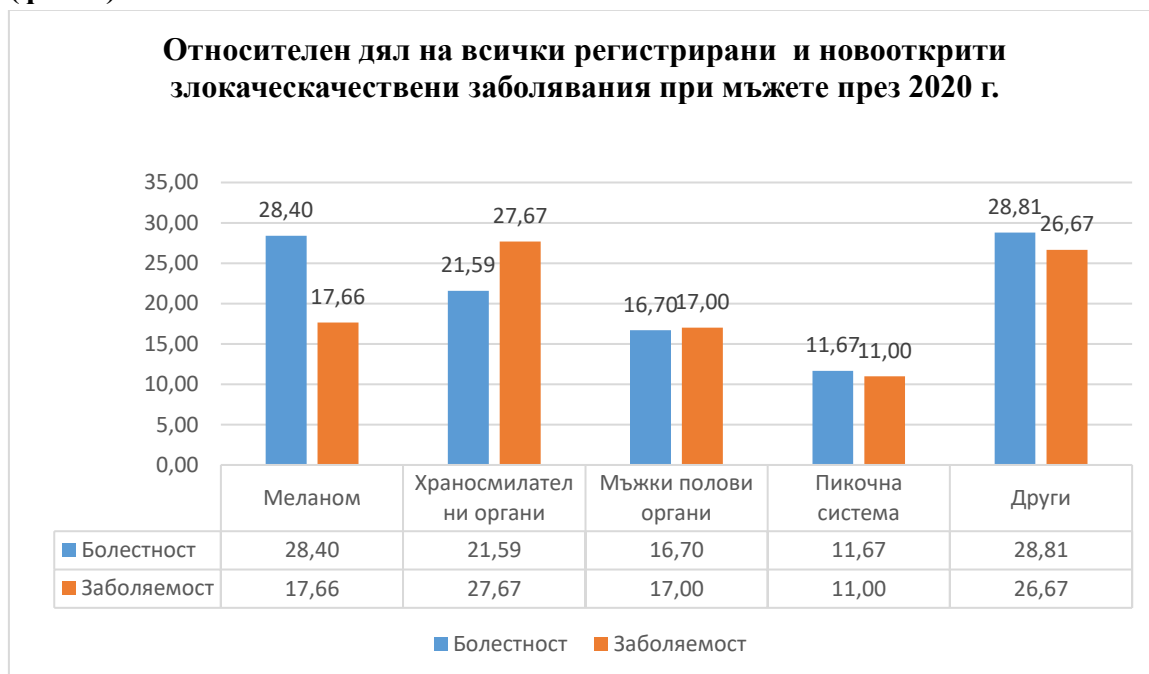


## Структура на заболяемостта от злокачествени новообразувания според локализацията в област Русе за 2020 г.

(фиг. 7)



(фиг. 8)





(фиг. 9)

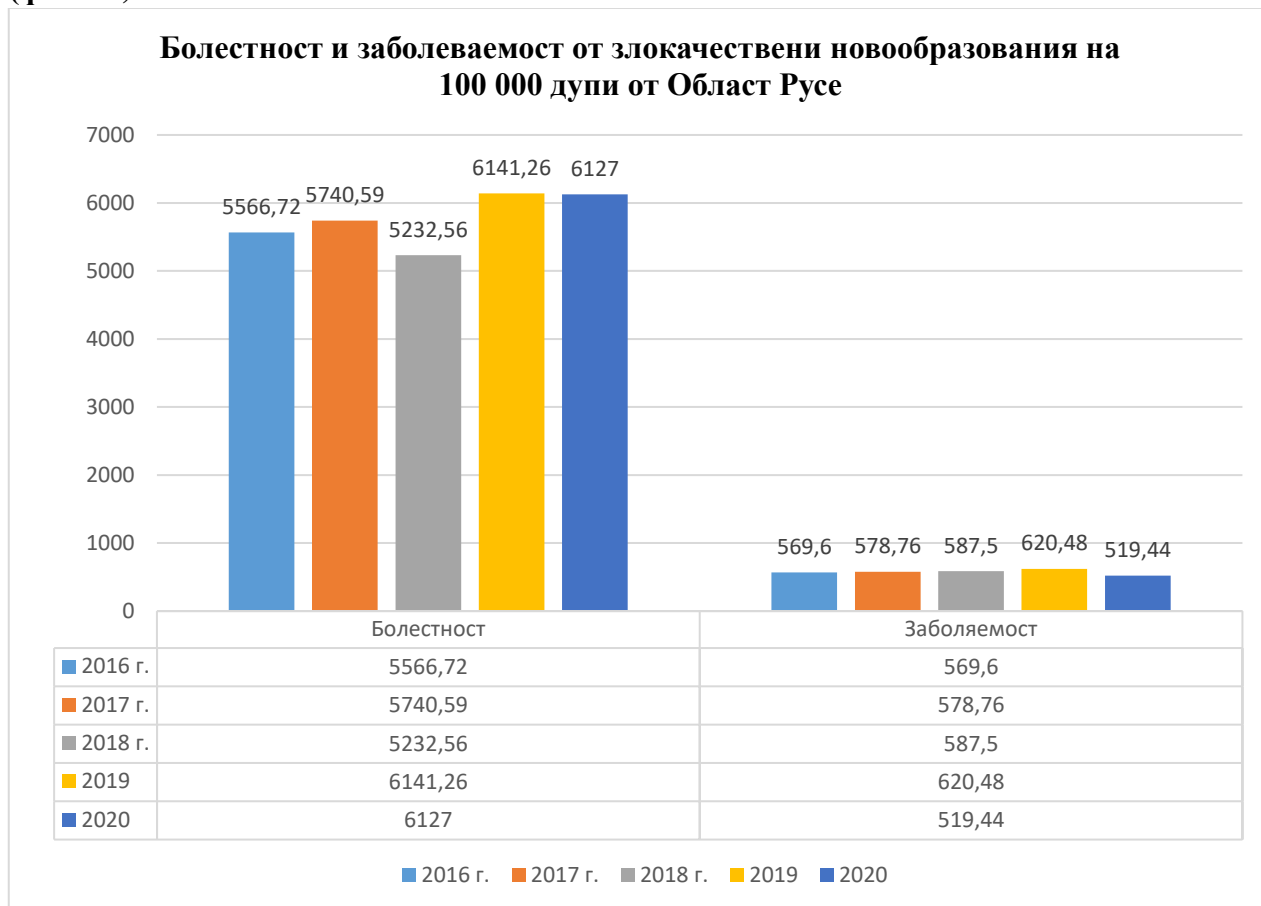


Показателите за болестността и заболеваемостта от злокачествени новообразованиа в област Русе на 100 000 души население са съответно 6136 на 100 000 души население за болестност и 519,44 на 100 000 души население за заболеваемост. За сравнение с 2019 г. техният брой е намален с 5 на 100 000 души население за болестност и 108 на 100 000 души население за заболеваемост.

За периода 2016 - 2020 г. болестността (всички регистрирани заболявания) постепенно нараства от 5566,72 за 2016 г. до 6141,26 към 2019 г. на 100 000 души население, след което бележи спад през 2020 г. Заболеваемостта през 2016 г. е 569,6 на 100 000 души население и се повишава постепенно до 2019 г. след което също бележи спад (фиг. 10).

Данните са получени след обработка на годишните статистически отчети на КОЦ – Русе ЕООД.

(фиг. 10)



Тенденцията през последните години е към увеличаване и подмладяване на злокачествените заболявания. При жените най-разпространеното злокачествено заболяване е ракът на млечната жлеза и женските полови органи, а при мъжете най-разпространени злокачествени заболявания са меланом и други злокачествени заболявания на кожата, ракът на храносмилателните органи и пикочо-половите органи.

❖ **Психични заболявания** – На територията на област Русе функционират две болнични лечебни заведения за психични заболявания – ДПБ – Бяла и ЦПЗ –Русе ЕООД.

**БОЛНИ, ОСТАВЕНИ В КРАЯ НА ГОДИНАТА ПОД НАБЛЮДЕНИЕ  
С ПСИХИЧНИ ЗАБОЛЯВАНИЯ НА 100 000 ДУШИ НАСЕЛЕНИЕ ОТ  
ОБЛАСТ РУСЕ ПРЕЗ ПЕРИОДА 2016 - 2020 г.**

Територия	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Област Русе	1353,09	1378,00	1397,81	1432,17	1137,75

Таблица 12

❖ **Хоспитализирана заболяемост**

Данните за хоспитализираната заболяемост в област Русе за периода 2016 - 2020 г. показват, че броят на хоспитализираните случаи в стационарите на лечебните заведения нараства от 71425 за 2016 г. (30,52 на 100 души население) до 78171 за 2019 г. (36,28 на 100 души население) общо и намалява до 68 455 през 2020 г. През 2020г. сред причините за хоспитализация по класове водещи са болестите на органите на кръвообращението (21,71%), болестите на дихателната система (8,53%), и болестите на храносмилателната система (9,15%) и пикочо-половата система (7,12%), които обуславят общо 46,5% от

хоспитализациите. През 2019 г. разпределението е същото, водещо място заемат болестите на органите на кръвообращението (20,6%), след тях са на дихателната система (9,6%) и на храносмилателната система (8,54%).

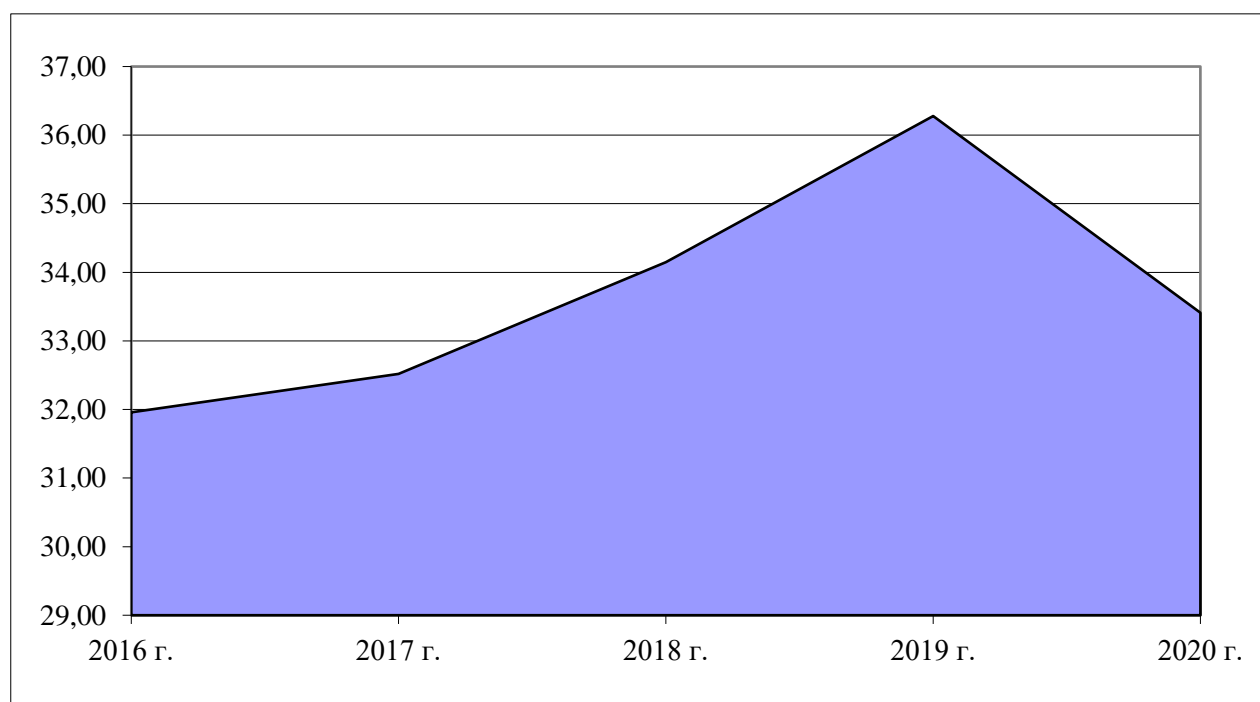
**Хоспитализирана заболяемост по класове болести  
в Област Русе за 2020 г.**

	НАИМЕНОВАНИЕ НА БОЛЕСТИТЕ	Изписани и умрели болни	На 10 000 души от населението	Относителен дял
	ПО МКБ-10			
	<b>ОБЩО I - XIX клас</b>	<b>60763</b>	<b>2856,36</b>	<b>85,50</b>
I	Някои инфекциозни и паразитни болести	425	<b>19,98</b>	0,60
II	Новообразувания	1979	<b>93,03</b>	2,78
III	Болести на кръвта, кръвотворните органи и отделни нарушения, включващи имунния механизъм	426	<b>20,03</b>	0,60
IV	Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата	1575	<b>74,04</b>	2,22
V	Психични и поведенчески разстройства	2595	<b>121,99</b>	3,65
VI	Болести на нервната система	2003	<b>94,16</b>	2,82
VII	Болести на окото и придатъците му	1527	<b>71,78</b>	2,15
VIII	Болести на ухото и мастоидния израстък	1196	<b>56,22</b>	1,68
IX	Болести на органите на кръвообращението	14862	<b>698,64</b>	20,91
X	Болести на дихателната система	5839	<b>274,48</b>	8,22
XI	Болести на храносмилателната система	6262	<b>294,37</b>	8,81
XII	Болести на кожата и подкожната тъкан	3512	<b>165,09</b>	4,94
XIII	Болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан	3121	<b>146,71</b>	4,39
XIV	Болести на пикочо-половата система	4876	<b>229,21</b>	6,86
XV	Бременност, раждане и послеродов период	3330	<b>156,54</b>	4,69
XVI	Някои състояния, възникващи през перинаталния период	688	<b>32,34</b>	0,97
XVII	Вродени аномалии [пороци на развитието], деформации и хромозомни аберации	57	<b>2,68</b>	0,08
XVIII	Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, неклассифицирани другаде	933	<b>43,86</b>	1,31
XIX	Травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини	5557	<b>261,22</b>	7,82
XXI	Фактори, влияещи върху здравното съст. на населението и контакта със здравните служби /без изписаните новородени здрави/	7692	<b>361,59</b>	10,82

XXII	Кодове за специални цели U00–U85	2614	<b>122,88</b>	3,68
	<b>Общо</b>	<b>71069</b>	<b>3340,82</b>	<b>100,00</b>

Забележка: Преминалите болни на места за краткотраен престой (дневен стационар) не са включени в информацията отразена в таблицата.

**Фигура 11 Хоспитализация на 100 души от област Русе в ЛЗ за болнична помощ**



	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
брой хоспитализации	71425	71970	74633	78171	71069
на 100 души население	31,96	32,52	34,15	36,28	33,41

Ежегодно Регионална здравна инспекция – Русе, изготвя и публикува на сайта си кратък статистически справочник, който съдържа данни за демографското състояние на населението и здравеопазването в област Русе. Данните, с малки изключения, са дадени в динамика и обхващат период от 5 години назад. Справочникът е предназначен за ръководствата на лечебните и здравните заведения, членовете на медицинските съвети, за всички медицински специалисти, научни работници и студенти, нуждаещи се от обобщена и систематизираната база данни. Същият може да подпомогне вземането на управленски решения от изпълнителната власт - Областна администрация, Общински съвет, Община. Данните за изготвяне на справочника и анализа са получени от Националния статистически институт и след обработка на годишните статистически отчети на лечебните заведения за болнична и извънболнична помощ в област Русе, представени в Регионална здравна инспекция - Русе.